

INFORMATOR PRAKTYCZNY

Nie podpadnij szeryfowi!

Jak wykonywać zawód inżyniera na budowie w gąszczu niejasnych przepisów, jakie przewinienia najczęściej są zgłaszane przez nadzór budowlany do Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej — między innymi na te pytania próbowali odpowiedzieć uczestnicy konferencji roboczej z udziałem POIIB oraz wojewódzkiego i powiatowych organów nadzoru budowlanego, jaka miała miejsce w dniach 3-4 listopada 2016 r. w Supraślu.

Prezentując Państwu materiał stanowiący zbiór najważniejszych wniosków z tego spotkania, a także omawiając rodzaje odpowiedzialności jakiej podlegają członkowie Izby, mamy nadzieję, że stanie się on praktyczną pomocą w pracy inżyniera. Liczymy, że uświadomienie zagrożeń jakie towarzyszą naszej pracy pomoże ustrzec się przed przykrymi konsekwencjami, a także podkreśli konieczność rzetelnego wykonywania tego zawodu i dbałości o wzrost jego autorytetu.

Zapraszamy do lektury.

„Działalność inżynierska jest sztuką, a zawód inżyniera - członka izby jest zawodem zaufania publicznego.”

Kodeks zasad etyki zawodowej członków Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa

---

Konferencja w Supraślu, 3-4 listopada 2016 r.

W tym wydaniu

- Kierownik budowy — obowiązki i zagrożenia
- Odstępstwa od projektu budowlanego
- Mandaty na budowie
- Wzory wniosków
- Rozmowa z Szeryfem

Jednolite wzory wniosków

Obowiązujące przepisy nie nakazują stosowania konkretnych wzorów wniosków przy zawiadomieniu o zakończeniu budowy lub przekazaniu obiektu budowlanego do użytkowania. Oznacza to, że ich stosowanie jest dobrowolne. W praktyce jednak każdy PINB posiadał własne druki, zalecane do stosowania na terenie danego inspektoratu, co dla osób kierujących budowlami w różnych powiatach oznaczało konieczność zaopatrzenia się w wiele formularzy.

W celu ułatwienia załatwiania spraw, potwierdziliśmy wspólnie z inspektorami nadzoru budowlanego i przypominamy, że PINB-y w województwie podlaskim będą posługiwały się jednolitymi wzorami wniosków (do dobrowolnego zastosowania), przygotowanymi przez WINB na bazie aktualnych wymagań Prawa budowlanego.

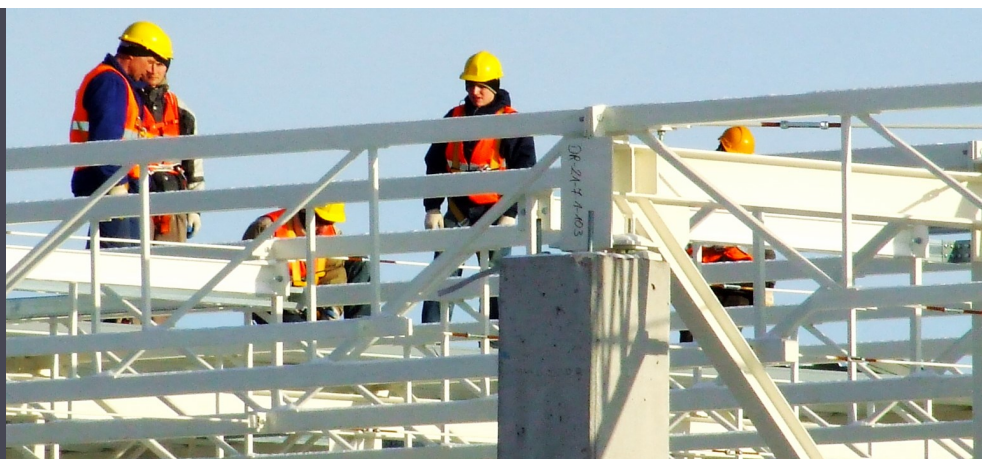
Formularze dostępne są na stronie:

www.winb.bip.gov.pl
a także za pośrednictwem strony internetowej naszej Izby:

www.pdl.piib.org.pl - zakładka druki.

Linki do formularzy:

- [pozwolenie na użytkowanie,](#)
- [zawiadomienie o zakończeniu budowy.](#)

Budowa galerii przy ul. Miłosza, zima 2007 r. Fot. MU-S

Kierownik budowy

To na jego barkach spoczywa prawna odpowiedzialność za fachowe i bezpieczne przeprowadzenie robót budowlanych oraz większość obowiązków, jakie ustawodawca przypisał osobom wykonującym samodzielne funkcje techniczne w budownictwie.

Bez świadomego tego ciężaru oraz uprawnień kierownika budowy, bez jego rzeczowości, wiedzy i opanowania proces budowy skazany jest na niepowodzenie. I chociaż przymioty te mogłyby czynić z niego „pana i władcę” na budowie, jego realną pozycję w dzisiejszych czasach obrazuje nierzadko powiedzenie „między młotem a kowadłem”. Z jednej strony - zasady wiedzy technicznej, normy i przepisy techniczno-budowlane, prawne uwarunkowania, zatwierdzony projekt. Z drugiej - sprzeczne z tym życzenia i wyobrażenia inwestora, któremu trudno wytłumaczyć, dlaczego nie ma on racji i, z uwagi na różne zależności - powiedzieć kategoryczne „nie”.

Mimo, że wiedza inwestorów rośnie, z reguły nie przyjmują oni do wiadomości, że kierownik budowy pełni swoją funkcję w sposób samodzielny i - w zakresie nadzoru nad prawidłowością formalną budowy – również niezależny, a umowa cywilnoprawna, którą jest związany nie uchyla ogólnych wymogów prawa. Niestety tej indywidualnej odpowiedzialności nie uświadamiają sobie również niektórzy kierownicy budów.

Tymczasem jedną z pierwszych czynności prokuratora, inspektora nadzoru budowlanego, czy też rzecznika odpowiedzialności zawodowej w sytuacji podejrzenia prawnie nagannych zdarzeń na budowie będzie sprawdzenie, kto w czasie zajścia pełnił funkcję kierownika budowy na podstawie dokumentacji budowy.

Przejęcie obowiązków

W sferze odpowiedzialności zawodowej za datę początkową, od której zaczyna się odpowiedzialność kierownika budowy uważa się dzień podpisania oświadczenia o podjęciu obowiązków, a za datę końcową - dzień złożenia oświadczenia kończącego budowę (art. 57 ust. 1 pkt 2 Pb).

Podpisując oświadczenie o przyjęciu obowiązków na konkretnej budowie kierownik budowy przyjmuje zatem na swoje barki ciężar większości zdarzeń, jakie na niej wystąpią. Jego ustawowym obowiązkiem jest również protokolarne przejęcie placu budowy, co jednak nie oznacza, że jeśli do spisania takiego protokołu nie dojdzie, to kierownik budowy nie odpowie za zdarzenia na budowie.

Zmiana kierownika budowy

Aktualnie nie istnieje wymóg, który funkcjonował szereg lat, aby o zmianie kierownika budowy inwestor bezzwłocznie powiadomił organ nadzoru budowlanego. Ma to czasem swoje negatywne konsekwencje dla kierownika, jeśli dochodzi do sporu z inwestorem.

Natomiast w dalszym ciągu w przedmiotowej sytuacji **w dzienniku budowy kierownik budowy przekazujący obowiązki powinien dokonać wpisu określającego stan zaawansowania robót i zabezpieczenia przekazywanej budowy**, który wymaga potwierdzenia podpisami osoby przekazującej i przejmującej obowiązki — zgodnie z § 6 ust. 4 rozporządzenia w sprawie dziennika budowy. Wraz z przeniesieniem obowiązków

Budowa stadionu w Białymstoku Fot. MU-S

trzeba przekazać nowemu kierownikowi całą prowadzoną dokumentację budowy, **dokonując jednocześnie inwentaryzacji dokonanych pod naszym kierownictwem robót.**

Jest to niezwykle ważna czynność, mogąca mieć decydujące znaczenie dla odpowiedzialności kierownika budowy za szkody, jak również dla jego odpowiedzialności zawodowej za zdarzenia wynikłe na budowie.

Pamiętajmy jednak o tym, że mimo iż dziennik budowy posiada moc dokumentu urzędowego, to **skuteczność wpisów w nim dokonywanych zależy również od tego, czy dotarły one do adresata.** Wpis o zrzeczeniu się pełnienia funkcji kierownika budowy stanowi bowiem oświadczenie woli, gdyż ma na celu wywołanie określonych skutków prawnych. W jego efekcie powinno nastąpić ustanowienie przez inwestora nowego kierownika budowy oraz przekazanie placu budowy.

Do oświadczeń woli mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego (art. 61 § 1). Osoba składająca oświadczenie, którym chce wywołać określone skutki prawne powinna stworzyć adresatowi tego oświadczenia sytuację umożliwiającą mu zapoznanie się z treścią oświadczenia. Innymi słowy moment, w którym adresat ma możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia uznaje się za moment złożenia tego oświadczenia. **Przepisy rozporządzenia w sprawie dziennika budowy również wymagają aby pod każdym wpisem w dzienniku budowy osoby, których wpis dotyczy, potwierdziły podpisem i datą zapoznanie się z jego treścią.**

Miejmy zatem na uwadze, że wpis do dziennika budowy o rezygnacji z funkcji kierownika budowy dokonany bez potwierdzenia przez inwestora, że się z nim zapoznał (w tym wpis z datą wsteczną) może się okazać nieskuteczny i nie uratuje nas od odpowiedzialności.

Zdarza się również, szczególnie gdy stosunki na linii inwestor - kierownik budowy - wykonawca nie układają się najlepiej, że kierownikowi uniemożliwiono dostęp do dziennika budowy, a inwestor unika z nim kontaktu. **Wówczas oświadczenie o zrzeczeniu się pełnienia tej funkcji można przesłać listem poleconym.**

W ostateczności – co na podstawie wspólnych ustaleń z inspektorami nadzoru budowlanego w naszym województwie, którzy przychylnie podeszli do celowości takiej praktyki dla zapewnienia bezpieczeństwa procesu budowlanego – można **złożyć oświadczenie o zrzeczeniu się funkcji wraz z inwentaryzacją robót w powiatowym inspektoracie nadzoru budowlanego.**

Niestety, nie wszystkie sytuacje da się przewidzieć. Obowiązek zapewnienia objęcia kierownictwa budowy przez

kierownika budowy odpowiedniej specjalności należy do ustawowych obowiązków Inwestora (art. 18 Prawa budowlanego). Względy życiowe, jak i logika wskazują, że aby ustanowić kolejnego kierownika budowy inwestor powinien mieć przede wszystkim świadomość, że z powodu ciężkiej choroby, czy nagłego nieszczęśliwego zdarzenia kierownik budowy nie jest w stanie kierować budową.

Jeżeli z powodu nagłego nieszczęśliwego zdarzenia kierownik budowy nie jest w stanie wykonywać swoich obowiązków na budowie, a także samodzielnie nie może dokonać zrzeczenia się funkcji — jego bliscy powinni zadbać o skuteczne poinformowanie inwestora i PINB o tym fakcie.

Dlatego też w przypadkach, gdy niemożliwie jest pełnienie przez nas obowiązków nie pozostawiamy budowy bez nadzoru. Jeśli tylko jesteśmy w stanie, powinniśmy w dzienniku budowy rzec się funkcji i pouczyć inwestora o konieczności ustanowienia nowego kierownika – o odpowiednich uprawnieniach. Po co?

Jeśli tego nie zrobimy, z punktu widzenia ważnej dla budowy dokumentacji będziemy w dalszym ciągu osobą odpowiedzialną za zdarzenia na placu budowy. Oczywiście „tylko” do momentu uznania naszego usprawiedliwienia i innych indywidualnych oraz potwierdzonych stosownymi dowodami okoliczności przez prokuraturę lub sąd powszechny. Czy nie lepiej jednak w sposób prosty tego uniknąć? Wystarczy zadbać o prawidłowe udokumentowanie takich zdarzeń.

Co i jak może zmieniać kierownik budowy

Do uprawnień kierownika budowy należy występowanie do inwestora o zmiany w rozwiązaniach projektowych, jeżeli są one uzasadnione koniecznością zwiększenia bezpieczeństwa realizacji robót budowlanych lub usprawnienia procesu budowy (art. 23 pkt 1 Pb). **Kierownik budowy nie może dokonywać żadnych zmian na budowie w stosunku do zatwierdzonego projektu budowlanego bez uprzedniej kwalifikacji tych zmian przez projektanta.**

Brak przestrzegania tego trybu skutkuje negatywnymi konsekwencjami dla kierownika budowy, a niekiedy również dla jakości inwestycji.

Krzysztof Falkowski

„Nadzór autorski jest obowiązkiem projektanta. Za uchylenie się od wykonania obowiązków zapisanych w ustawie grozi odpowiedzialność zawodowa wynikająca z art. 95 Prawa budowlanego.

Natomiast jest możliwa odwrotna sytuacja – inwestor ma prawo zawrzeć umowę z innym projektantem na pełnienie nadzoru autorskiego. Taki przypadek może mieć miejsce szczególnie w sytuacji niewłaściwego wywiązywania się projektanta ze swoich obowiązków lub niezdolności do wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie.”

Krzysztof Falkowski

Przewodniczący Sądu Dyscyplinarnego Podlaskiej Izby Inżynierów Budownictwa

Projektant na budowie

Po sporządzeniu projektu budowlanego, w trakcie realizacji inwestycji, projektant ma trzy zasadnicze obowiązki:

- wyjaśnianie wątpliwości dotyczących projektu i zawartych w nim rozwiązań (art. 20 ust. 1 pkt 3 Pb),
- sprawowanie nadzoru autorskiego na żądanie inwestora lub właściwego organu (art. 20 ust. 1 pkt 4 Pb),
- dokonanie kwalifikacji zamierzonego odstąpienia od zatwierdzonego projektu budowlanego, połączonego z obowiązkiem zamieszczenia w projekcie budowlanym odpowiednich rysunków i opisów dotyczących planowanego odstąpienia (art. 36 ust. 6 Pb), a w przypadku zmian nieistotnych — złożenie podpisu pod oświadczeniem kierownika budowy kończącym budowę (art. 57 ust. 2 Pb).

Sprawowanie nadzoru autorskiego

Autor projektu budowlanego ma ustawowy obowiązek pełnienia nadzoru autorskiego. **Uchylenie się od tego obowiązku lub niedbałe wykonywanie naraża projektanta na odpowiedzialność zawodową.**

Nadzór ten sprawowany jest na żądanie inwestora lub właściwego organu. Inwestor może powierzyć nadzór innemu projektantowi, nawet bez wiedzy i zgody autora projektu. Z przepisów Prawa budowlanego nie wynika bezpośrednio, aby dokonywanie zmian w projekcie przez innego projektanta wymagało zgody autora projektu. Jednak w szczególnych przypadkach obowiązek uzyskania zgody autora projektu może wynikać z innych przepisów, np. ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, czy kodeksu cywilnego. Problem ten jest złożony, ale na bazie orzecznictwa sądowego można wnioskować, że ewentualne naruszenie autorskich praw osobistych może dotyczyć głównie projektów architektonicznych lub urbanistycznych, a nie projektów branżowych.

Sprawowanie nadzoru autorskiego określane jest w umowie zawieranej pomiędzy inwestorem a projektantem. Inwestor jest zobowiązany do zamieszczenia na pierwszej stronie dziennika budowy imienia i nazwiska osoby sprawującej nadzór autorski, a osoba ta powinna potwierdzić podpisem przyjęcie powierzonych obowiązków.

Nadzór autorski polega na: stwierdzeniu w toku wykonywania robót budowlanych zgodności ich realizacji z projektem, a także uzgadniania możliwości wprowadzenia rozwiązań zamiennych w stosunku do przewidzianych w projekcie. Zamiar wprowadzenia zmian do projektu powinien być wcześniej zgłoszony przez kierownika budowy lub inspektora nadzoru inwestorskiego. Natomiast usuwanie wad w projekcie nie mieści się w zakresie nadzoru autorskiego — jest to elementem umowy o wykonanie projektu budowlanego i obowiązków z tytułu rękojmi za wady fizyczne dzieła.

Prawo budowlane nie reguluje kwestii odpłatności za pełnienie nadzoru autorskiego i nie rozstrzyga wprost na kim powinien spoczywać ciężar tych kosztów. Skoro jednak ustawa daje inwestorowi uprawnienie (a nie obowiązek) do zobowiązania projektanta do sprawowania nadzoru autorskiego, a z umowy o wykonanie prac projektowych nie wynikałoby, że projektant zobowiązał się wykonać nadzór bez wynagrodzenia - to za wykonanie takiego nadzoru należy się projektantowi zapłata. **Wysokość tego wynagrodzenia jest negocjowana indywidualnie, a w przypadku sporu należy odwołać się do art. 735 kodeksu cywilnego.** Ewentualny spór o wysokość wynagrodzenia nie uprawnia projektanta do odmowy wykonania obowiązku pełnienia nadzoru autorskiego.

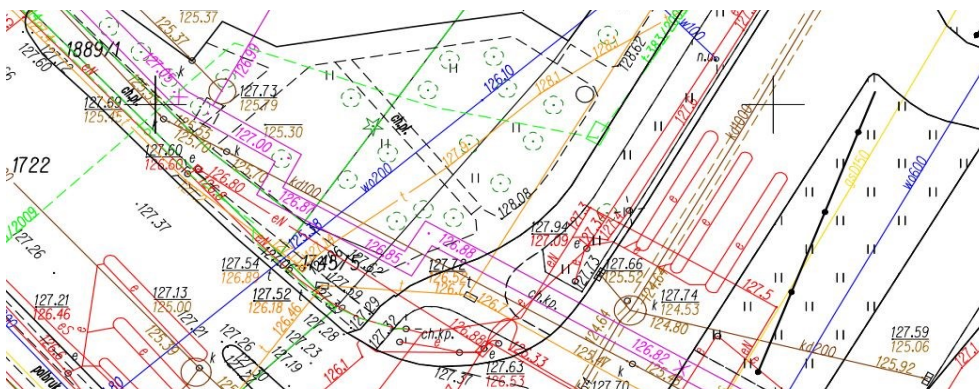
Kwalifikacja odstąpienia od projektu

Kwestię odstąpień od projektu budowlanego reguluje art. 36a Prawa budowlanego. Ten nieprecyzyjny przepis oraz „zamieszanie” interpretacyjne wokół niego wywołują wiele negatywnych skutków, o których szerzej na str. 5.

Ustawa dzieli odstąpienia na dwa rodzaje: istotne i nieistotne. Z zamiarem dokonania odstąpienia występuje do projektanta kierownik budowy lub inspektor nadzoru inwestorskiego. **Obowiązkiem projektanta jest kwalifikacja danego odstąpienia, a także zamieszczenie w projekcie budowlanym odpowiednich rysunków i opisów dotyczących planowanego odstąpienia. Projektant dokonuje kwalifikacji odstępstwa zamierzonego (planowanego), a nie odstępstwa, które już nastąpiło.**

W artykule „Odstępstwa od projektu sieci uzbrojenia terenu” opisano ogólne zasady kwalifikacji odstępstw dla tego rodzaju obiektów budowlanych.

AF

Podziemne sieci uzbrojenia terenu

Odstępstwa od projektu sieci uzbrojenia terenu

Konieczność wykonania mniejszego lub większego odstępstwa od projektu budowlanego zdarza się przy większości inwestycji liniowych. Często przyczyną jest potrzeba omińnięcia kolizji z innym uzbrojeniem nie wykazanym na mapach. Kiedy projektant może bez obaw stwierdzić (a kierownik budowy kontynuować realizację inwestycji), że zamierzone przesunięcie sieci stanowi odstępstwo nieistotne?

Literalne brzmienie art. 36a ust. 5 Prawa budowlanego mogłoby sugerować, że przesunięcie sieci już o kilka cm w zasadzie powinno być traktowane jako istotne odstępstwo, gdyż dotyczy zakresu objętego projektem zagospodarowania terenu. Taka interpretacja wywołuje jednak negatywne skutki polegające m.in. na: uruchomieniu na „wszelki wypadek” procedury zmiany pozwolenia na budowę, a niekiedy prowadzi do ukrywania faktu odstępstwa poprzez niezgodną ze stanem faktycznym inwentaryzację. W tym ostatnim przypadku poważną konsekwencją mogą być wypadki na budowie i kolizje nowych inwestycji z tymi, które zostały nierzetelnie zainwentaryzowane. Efektem jest więc nawarstwianie się problemów spowodowanych unikaniem wykazania przesunięć w lokalizacji urządzeń podziemnych, z obawy przed uznaniem je za istotne odstępstwo od projektu budowlanego.

Jednak w ostatnich latach doczekaliśmy się bogatego orzecznictwa, w którym sądy podkreślają konieczność zbadania **rzeczywistej istotności zmiany dla jej właściwej kwalifikacji** (wyrok WSA w Gliwicach z dnia 8 maja 2014r., sygn. II SA/GI 1883/13, wyrok NSA z dnia 2 lutego 2009r., sygn. II OSK 53/08, wyrok WSA w Poznaniu z dnia 18 maja 2016r., sygn. IV SA/Po 73/16). W orzeczeniach opisywane są przypadki, gdzie **w określonych okolicznościach nawet kilkumetrowe przesunięcia sieci nie stanowią istotnego odstępstwa od projektu budowlanego.**

Zasady kwalifikacji odstępstw

Opierając się na orzeczeniach sądów administracyjnych w trakcie konferencji ustalono zasady kwalifikacji odstępstw dla sieci uzbrojenia terenu, którymi powinni kierować się inżynierowie i organy nadzoru budowlanego:

w przypadku, gdy projektant stwierdzi brak istotnego odstępstwa od zatwierdzonego projektu budowlanego (art. 36a ust.5 Pb)

oraz

przesunięcie sieci uzbrojenia terenu nie narusza przepisów prawa, w tym dotyczących odległości od innych obiektów budowlanych, decyzji o warunkach zabudowy (planu miejscowego, decyzji ULICP), a także nie wykracza poza obszar oddziaływania obiektu określony w projekcie budowlanym oraz poza działki objęte pozwoleniem na budowę

- takie odstępstwa, co do zasady, nie powinny być traktowane jako istotne.

Do kwalifikacji charakteru odstępstwa należy podchodzić z rozsądkiem, ale też bez nadmiernych obaw. W przypadkach wątpliwych — przed dokonaniem kwalifikacji odstępstwa wskazany jest kontakt z powiatowymi inspektorami nadzoru budowlanego.

Prawo budowlane - art. 36a

1. Istotne odstępstwo od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę.

1a. Istotne odstępstwo od projektu budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, wobec którego właściwy organ nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczącej całego zamierzenia budowlanego.

2. Właściwy organ uchyla decyzję o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

4. (uchylony)

5. **Nieistotne odstępstwo od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę i jest dopuszczalne, o ile nie dotyczy:**

1) zakresu objętego projektem zagospodarowania działki lub terenu,

2) charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego: kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji,

3) (uchylony)

4) (uchylony)

5) zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z tego obiektu przez osoby niepełnosprawne,

6) zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,

7) ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

oraz nie wymaga uzyskania opinii, uzgodnień, pozwoleń i innych dokumentów, wymaganych przepisami szczególnymi.

6. **Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstępstwa oraz jest obowiązany zamieścić w projekcie budowlanym odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące odstępstwa, o którym mowa w ust. 5.**

Mandaty

Powiatowi Inspektorzy Nadzoru Budowlanego województwa podlaskiego przedstawili najczęściej powtarzające się sytuacje karania mandatami.

Jest to ta część karania, która ma najłżejszą formę i nie zawsze jest związana z pozostałymi rodzajami odpowiedzialności inżyniera. Czasem jednak mandatowi towarzyszy dodatkowo wniosek o ukaranie członka Izby w trybie odpowiedzialności zawodowej.

Pomimo stosunkowo małej wagi ta kara sprawia dla inżyniera ból finansowy, jak również moralny.

Zestawienie pokazuje jak niekiedy prozaiczne są to powody, a jednocześnie jak niewiele trzeba żeby nie narazić się na odpowiedzialność:

- brak tablicy informacyjnej,
- nieprzestrzeganie przepisów BHP,
- brak planu BIOZ,
- nieuaktualniany dziennik budowy lub jego brak na budowie.

Budowa stadionu w Białymstoku Fot. MU-S

Odpowiedzialność inżyniera

Osoba wykonująca samodzielną funkcję techniczną w budownictwie podlega dwóm rodzajom odpowiedzialności:

- **zawodowej**—na podstawie art. 95 Prawa budowlanego, za nieprawidłowe wykonywanie samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie,
- **dyscyplinarnej**—na podstawie art. 45 ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa, za zawinione naruszenia obowiązków członka Izby.

Odpowiedzialność zawodowa	Odpowiedzialność dyscyplinarna
<p>Odpowiedzialności tej podlegają osoby, które wykonując samodzielne funkcje techniczne w budownictwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dopuścili się występów (art. 90, 91) lub wykroczeń (art. 92, 93) określonych w Prawie budowlanym, • zostali ukarani w związku z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, • wskutek rażących błędów lub zaniedbań, spowodowały zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska albo znaczne szkody materialne, • nie spełniają lub spełniają niedbale swoje obowiązki, • uchylają się od podjęcia nadzoru autorskiego lub wykonują niedbale obowiązki wynikające z pełnienia tego nadzoru.	<p>Odpowiedzialności tej podlegają osoby, które dopuścili się zawinionego naruszenia obowiązków polegających na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganiu przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów i zasad wiedzy technicznej, • przestrzeganiu zasad etyki zawodowej, • stosowaniu się do uchwał organów izby, • regularnym opłacaniu składki członkowskiej.
<p>Kary:</p> <ul style="list-style-type: none"> • upomnienie, • upomnienie, z jednoczesnym nałożeniem obowiązku złożenia egzaminu, • zakaz wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, na okres od roku do 5 lat, połączony z obowiązkiem złożenia egzaminu.	<p>Kary:</p> <ul style="list-style-type: none"> • upomnienie, • nagana, • zawieszenie na okres do dwóch lat, w prawach członka izby, • skreślenie z listy członków.

Egzekwowanie odpowiedzialności

W obrębie każdej z 16–u okręgowych izb organami właściwymi do prowadzenia postępowań z tytułu odpowiedzialności zawodowej i dyscyplinarnej są rzecznicy odpowiedzialności zawodowej oraz sądy dyscyplinarne.

Drugą instancją stanowią Krajowi Rzecznicy Odpowiedzialności Zawodowej oraz Krajowy Sąd Dyscyplinarny.

Co do zasady postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie toczy się w Izbie właściwej dla miejsca popełnienia czynu. Natomiast w przypadku odpowiedzialności dyscyplinarnej członek Izby będzie odpowiadał przed organami Izby, do której należy.

Podstawowym zadaniem okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej jest prowadzenie postępowań wyjaśniających oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej i dyscyplinarnej.

Z kolei okręgowy sąd dyscyplinarny rozpatruje sprawy z zakresu odpowiedzialności zawodowej i dyscyplinarnej wniesione przez okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej lub okręgową radę izby.

Odpowiedzialność zawodowa	Odpowiedzialność dyscyplinarna
<p><u>Koszty postępowania</u></p> <p>Koszty postępowania ustala sąd wydając postanowienie w sprawie kosztów, ustalając indywidualnie koszty, które wynikły z winy strony, zostały poniesione w interesie lub na żądanie strony, a nie wynikają z ustawowego obowiązku organów prowadzących postępowanie.</p>	<p><u>Koszty postępowania</u></p> <p>Koszty postępowania zryczałtowane na rzecz izby samorządu zawodowego, której obwiniony jest członkiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kara upomnienia 500 do 800 zł., • kara nagany 800 do 1.500 zł, • inne kary od 1.500 do 3.000 zł.
<p><u>Wykonanie kary</u></p> <p>Ściągnięcie kosztów realizowane jest przez radę okręgowej izby w trybie postępowania egzekucyjnego w administracji.</p>	<p><u>Wykonanie kary</u></p> <p>Ściągnięcie kosztów realizowane jest przez radę okręgowej izby w trybie kodeksu postępowania cywilnego.</p>
<p><u>Zatarcie kary</u></p> <p>Postanowienie o zatarcie kary następuje na wniosek ukaranego po upływie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 lat w przypadku kary upomnienia, • 3 lat od złożenia egzaminu – w przypadku kary upomnienia z obowiązkiem złożenia egzaminu, • 5 lat - po przywróceniu prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie – w przypadku kary zakazu wykonywania s.f.t. z obowiązkiem złożenia egzaminu, <p>o ile w powyższych okresach nie doszło do ponownego ukarania jedną z ww. kar.</p>	<p><u>Zatarcie kary</u></p> <p>Zatarcie wpisu o ukaraniu następuje z urzędu po upływie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 lat od uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub nagany, • 5 lat – od upływu okresu zawieszenia.

Zdecydowaną większość spraw prowadzonych w okręgowych izbach w stosunku do członków samorządu stanowią sprawy z zakresu **odpowiedzialności zawodowej** w budownictwie dotyczące niespełnienia lub niedbałego spełnienia obowiązków (art. 95 pkt 4 Pb).

Obowiązki osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie: projektanta, kierownika budowy, inspektora nadzoru budowlanego określa ustawa – Prawo budowlane w rozdziale

3 od art. 20 do 26. Należy je odczytywać w powiązaniu z całokształtem przepisów normujących proces projektowania i budowy.

Aby ustrzec się zarzutów z tytułu niewykonywania lub niedbałego wykonywania obowiązków wypadałoby zatem dobrze je znać, bo właśnie z ich wypełnienia może rozliczyć izbowy sąd dyscyplinarny.

MU-S

Gilbert Okulicz-Kozaryn

„Ze statystyk prowadzonych w skali całego kraju przez Polską Izbę wynika, że odpowiedzialności zawodowej w budownictwie najczęściej podlegają kierownicy budów specjalności konstrukcyjno-budowlanej, którzy ukończyli 60. rok życia.

Te dane, jak również rodzaj stwierdzanych przewinień uzmysławiają nam wszystkim, że należy w sposób nieustanny aktualizować swoją wiedzę, a przede wszystkim - uświadomić sobie, że sposób wykonywania funkcji technicznych w budownictwie oraz zakres odpowiedzialności zmienia się na przestrzeni lat, a wiedza wymagana od kierownika budowy to nie tylko wiedza praktyczna i techniczna, ale też zbiór zasad, obowiązków i uprawnień określonych w kilkudziesięciu aktach prawnych.”

Gilbert Okulicz-Kozaryn

Przewodniczący Krajowego Sądu Dyscyplinarnego PIIB

Statystyka ukaranych

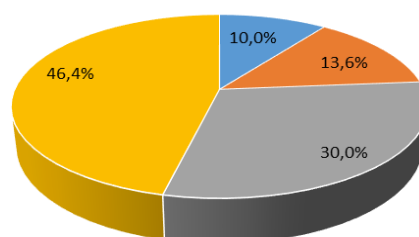
Jak wynika ze statystyk za 2015 r. prowadzonych przez organy zajmujące się odpowiedzialnością zawodową na szczeblu krajowym Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa do nieprawidłowości najczęściej stwierdzanych przez organy nadzoru budowlanego należą:

- nierzetelne wypełnianie obowiązków (art. 95 pkt 4 Pb),
- przekraczanie uprawnień budowlanych (art. 91 ust. 1 pkt 2 Pb),
- poświadczenie nieprawdy (art. 271 § 1 kk) w dzienniku budowy lub w oświadczeniu kończącym budowę.

Zarówno przekraczanie zakresu uprawnień budowlanych jak i poświadczenie nieprawdy stanowią występki, są zatem przestępstwami, obarczonymi sankcją grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Stąd też, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego organ, który jako pierwszy poweźmie informację o takim czynie obowiązany będzie do złożenia zawiadomienia powszechnych organów ścigania o podejrzeniu jego popełnienia.

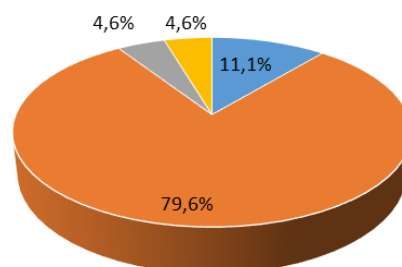
Izbowe organy wymiaru sprawiedliwości nie są upoważnione do rozpatrywania takich spraw w sposób bezpośredni. Dopiero ukaranie przez sąd powszechny za któryś z tych występków może stać się podstawą do nałożenia kolejnych sankcji przez okręgowy sąd dyscyplinarny na podstawie art. 95 pkt 1 Pb - z tytułu dopuszczenia się występkę określonego ustawą – Prawo budowlane.

Ukarani wg. wieku

■ 31-40 lat ■ 41-50 lat ■ 51-60 lat ■ pow. 60 lat

Ukarani wg. funkcji

■ Projektant ■ Kierownik budowy
■ Inspektor nadzoru ■ odpowiedzialność dyscyplinarna

Rozmowa z „Szeryfem”

Pośród ważnych zadań i obowiązków pełnionych przez samorząd zawodowych inżynierów, jeden jest szczególnie i nierozdzielnie związany z jego misją publiczną – dbałość o jakość i etykę zawodu. Nieprzestrzeganie przepisów i zasad obowiązującej wiedzy technicznej, a także etyki zawodu przez członków samorządu zawodowego inżynierów budownictwa skutkuje odpowiedzialnością przed właściwymi organami samorządu.

Rozmowa z Jerzym Bukowskim - Rzecznikiem Odpowiedzialności Zawodowej—Koordynatorem w Podlaskiej OIIB

Jerzy Bukowski

Jakie efekty przyniosła wspólna konferencja robocza POIIB i organów nadzoru budowlanego?

Jerzy Bukowski: Przede wszystkim spotkanie to umożliwiło poznać nawzajem zasady działania obu organów, które zależą nie tylko literalnie od przepisów, ale też wypracowanej przez lata praktyki. Pomimo, że organy nadzoru budowlanego, jak i Izby posiadają instrumenty prawne niezbędne do karania za niesumienne wykonywanie obowiązków przez członków naszego samorządu zawodowego, to jednak wspólnie chcemy dążyć do wypracowania również innych form - bardziej zapobiegawczych, prewencyjnych, a mniej dotkliwych. Należą do nich: uczulanie członków Izby na zdiagnozowane przez nas problemy oraz edukowanie w tym zakresie. Myślę więc, że takie spotkania jak to powinny służyć przede wszystkim wyłanianiu najważniejszych problemów dotyczących procesu budowlanego, zauważanych w praktyce naszych organów oraz wspólnym szukaniu sposobów ich eliminowania. Uważam, że pod tym względem, konferencja spełniła swoje zadanie.

Wobec tego, jakie najważniejsze problemy udało się wyłonić? Na co inżynierowie powinni zwracać uwagę?

J.B.: Najbardziej liczną grupę ukaranych osób stanowią kierownicy budowy. Z naszych spostrzeżeń wynika, że do ukarania tych osób z tytułu odpowiedzialności zawodowej dochodzi najczęściej z powodu nieprawidłowości w dokumentowaniu budowy lub z powodu nonszalanckiego podejścia do sprawy istotnych odstępień od projektu budowlanego. Sytuacją nagminną jest dokonywanie zmian w realizowanym obiekcie w stosunku do projektu, bez uzyskania wcześniejszej opinii projektanta.

Przyczyny tego są dwójakiego rodzaju.

Albo kierownik budowy zauważa zmianę po fakcie jej dokonania, albo samodzielnie wyraża zgodę na zmiany na skutek nieznamości przepisów. Niestety, nieznamość prawa szkodzi — każdemu.

Jak ustalono w trakcie spotkania, kierownik budowy nie powinien dokonywać nawet zmian materiałów użytych do budowy obiektu bez uprzedniej kwalifikacji przez projektanta. Nieprzestrzeganie tej procedury może skutkować negatywnymi konsekwencjami dla kierownika budowy, a niekiedy również dla jakości inwestycji, czego przykładem były budowy niektórych dróg.

Pamiętajmy, że nawet zmiany, które z perspektywy formalno-prawnej są nieistotne mogą być decydujące dla wytrzymałości i bezpieczeństwa konstrukcji.

Inną grupę problemów stanowi brak świadomości przepisów — przy czym nie tyle chodzi o przepisy techniczne, lecz te natury formalnej. Szczególnie daje się zauważyć brak świadomości konsekwencji wynikających z odpowiedzialności jaka towarzyszy kierownikowi od momentu podpisania oświadczenia o podjęciu obowiązków, do dnia złożenia oświadczenia kończącego budowę. Przez cały ten okres kierownik budowy odpowiada za wszystko co się na niej dzieje. Musimy na to szczególnie uczyć naszych inżynierów.

Co zatem robić w sytuacji, gdy kierownik budowy trafi do szpitala?

J.B.: Rzeczywiście zdarzają się takie przypadki. W takiej sytuacji powinien jak najszybciej powiadomić inwestora o konieczności zapewnienia nowego kierownika budowy. Jeżeli jednak z powodu nieszczęśliwego zdarzenia kierownik budowy nie jest w stanie samodzielnie dokonać tych czynności — jego bliscy powinni zadbać o skuteczne poinformowanie inwestora i PINB o tym fakcie.

Dlaczego również PINB należy o tym poinformować?

J.B.: Dla skutecznej ochrony interesu zawodowego. W czerwcu 2015 r. zmieniła się treść art. 44 Prawa budowlanego, a w jej wyniku inwestor został zwolniony z obowiązku bezzwłocznego zawiadomienia PINB o zmianie kierownika budowy i innych uczestników procesu budowlanego. Jeżeli więc kierownik budowy nie powiadomi nadzoru budowlanego o tym, że nie pełni już funkcji na danej budowie, jednocześnie inwestor nie ustanowi nowego kierownika lub zgubi dziennik budowy, a na budowie zdarzy się wypadek, to bardzo ciężko będzie obronić mu swoje racje.

Przewrotnie zapytamy, co z racji wykonywanej funkcji chciałby Pan przekazać kolegom z Izby aby nie musieli się spotkać z izbowymi organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości?

J.B.: Na podstawie doświadczenia, i zawodowego, i życiowego, mógłbym to ująć w ten sposób: Koleżanki i Koledzy! Kierownicy budów! Pamiętajcie, że od momentu przejścia budowy odpowiadać za nią przez 24 godziny na dobę do jej zakończenia lub oficjalnego zrzeczenia się roli kierownika. Tej odpowiedzialności nie można się zrzec ani ograniczyć umownie. Od Was więc zależy, jak zadacie o siebie i ochronicie własne interesy. W świetle ogromu zakresu odpowiedzialności, jaki na Was ciąży należy każdorazowo rozważyć wszystkie za i przeciw, w tym również należność za pełnienie obowiązków kierownika budowy. Bo nie jest żadnym argumentem w świetle odpowiedzialności prawnej, że zgodziliście się pełnić tę funkcję za przysłowiowe grosze.

Informator oparto na następujących materiałach i aktach prawnych:

- Zapisy konferencji roboczej jaka odbyła się w dniach: 3-4 listopada 2016 r. w Supraślu, z udziałem Podlaskiej OIIB oraz wojewódzkiego i powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego,
- [Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane \(t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 290, z późn. zm.\)](#),
- [Ustawa o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa \(t. j.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1946\)](#),
- [Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego \(t. j.: Dz.U. z 2016 r. poz. 236, z późn. zm.\)](#),
- [Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 31 października 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania dyscyplinarnego w stosunku do członków sam. zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów \(Dz.U. 2002 nr 194 poz. 1635\)](#),
- [Uchwała nr 38/R/06 Krajowej Rady Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa z dnia 13 grudnia 2006 r. w sprawie trybu postępowania rzeczników odpowiedzialności zawodowej i sądów dyscyplinarnych w postępowaniu w sprawach dyscyplinarnych i odpowiedzialności zawodowej w budownictwie, zm. Uchwałą nr 10/R/2012 KRPIIB z 5 września 2012 r.](#),
- [Statut samorządu zawodowego inżynierów budownictwa popr. I uzupełniony przez II Nadzwyczajny Krajowy Zjazd PIIB 20 sierpnia 2015 r.](#),
- [Kodeks zasad etyki zawodowej członków PIIB poprawiony i uzupełniony przez XII Krajowy Zjazd PIIB 28–29 czerwca 2013 r.](#),
- [Regulamin Krajowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej PIIB](#),
- [Regulamin okręgowych rzeczników odpowiedzialności zawodowej PIIB](#),
- [Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny \(t.j.: Dz.U. z 2016 r. poz. 380, z późn. zm.\)](#),
- [Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych \(t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 666, z późn. zm.\)](#),
- [Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia \(Dz.U. 2002 nr 108 poz. 953\)](#).

Kontakt z nami

**Podlaska Okręgowa Izba
Inżynierów Budownictwa**

ul. Legionowa 28 lok 402
15-281 Białystok
(85) 742-49-30

pdl@piib.org.pl

Odwiedź nas w Internecie:
www.pdl.piib.org.pl

Zapraszamy na:
[forum internetowe POIIB](#)